

Alexandra a Alexander Ahndorilovi, autoři svěžího stylu Larse Keplera.

REPRO: GYLDENDAL

Komisař Linna potřetí, ke čtení i k poslechu

„Máte pocit, jako když vás strhne proud. Polapí vás a sotva můžete dýchat.“ Tak popsala své čtenářské pocity ze Svědkyně ohně, třetí knihy Larse Keplera (alias manželů Ahndorilových) recenzentka švédského listu Dagens Nyheter Lotta Olssonová pocit, který měla při čtení nového románu Larse Keplera. Giulia Mozzatová z italského serveru Wuz byla stejně sugestivní: „Tenhle román je jako potápění bez kyslíkového přístroje. Potřebujete se vynořit nad hladinu, abyste se nadechli, ale zároveň se toužíte do tohoto spletitého, tajemného a temného příběhu ponořit zpět.“ V pozadí napínavého příběhu, který spěje (jako vždy) k překvapivému rozuzlení, je opět vážný společenský problém. Ve smyslu teze Lilian a Karl Frederikssonovi ze Švédské detektivní akademie, že „švédská detektivka se podstatně víc zajímá o společnost než anglosaská a je realistická v tom smyslu, že popisuje kriminalitu, která by mohla ohrozit kohokoliv.“ Zároveň se na stránkách Svědkyně ohně otevírá další z bran „do pekla lidského ztracení“.

Komisař Joona Linna tentokrát do vyšetřování případu dívky, podezřelé z vraždy i únosu, nemůže vstoupit přímo. Kvůli podezření, že v předchozím vyšetřování vyšel vstříc zločincům, je odstaven na vedlejší kolej. Přesto se angažuje naplno, navzdory všem rozkazům shora. Jinak to totiž ani neumí. Tvrdohlavě jde za svou, a přitom dokáže vidět věci, které jiní kriminalisté přehlédnou. Linnova postava je, navzdory této paličaté umíněnosti, v přímém protikladu k postavám typu Harry Holeho, tvrdého cynika z kriminálních románů Jo Nes-

ba. Souběžně s vyšetřováním se před námi odhalují i další dílky skládačky Linnovy osobní tragédie. Ta by se měla naplno čtenářům ukázat v posledním, osmém díle série.

Styl Alexandry a Alexandra Ahndorilových je i ve Svědkyni ohně střídavý, lakonický. Není tu nic přebytečného, nic však zároveň nechýbí. Krátké věty podporují spád, vtahují čtenáře do děje. Stejně tak všudypřítomný přítomný čas vyprávění, který vyvolává iluzi, že se vše odehrává přímo před našimi očima, jako film.

Třetí případ komisaře Joony Linny byl čtenáři, zaujatými především Hypnotizérem a Paganiniho smlouvou, už očekáván. Lars Kepler je autorská značka, na kterou se dá vsadit, která nezklame. Zásahu na tom má i kvalitní překlad Azity Haidarové, která do češtiny převedla mimo jiné i Larssonovu trilogii Milénium.

Brněnské nakladatelství Host spolu se samostatným vydáním Svědkyně ohně (528 stran, 349 Kč, ISBN 978-80-7294-661-7) vydalo i všechny tři knihy série společně, vložené do pevné papírové kazety – pod společným názvem Případy komisaře Joony Linny 1-3 (1550 stran, 888 Kč, ISBN 978-80-7294-812-3).

A současně s knihou papírovou vychází i audiokniha, kterou načetl Pavel Rímský (2 CD ve formátu MP3, 15 hodin 6 minut, 349 Kč, EAN 8594169480060). Tu ve spolupráci s Hostem připravili Martin Pilař & Dragontattoo. Šíří se nejen na kompaktním disku, ale i prostřednictvím Audiotéky.cz (v aplikaci pro mobilní telefony nebo iPad a také ve formátu MP3 do počítačů a přehrávačů, za cenu 299 Kč). /im

Česko-polsky

Když jsem po příjezdu na konferenci nemohl nápadně dlouho s poněkud zmatenou recepční dovyřešit v polštině několik organizačních záležitostí týkajících se našeho pobytu v malém wrocławském hotelu, jedna moje kolegyně schopná číst polskou odbornou literaturu a pravidelně navštěvující Polsko to nevydržela a začala dezorientovaně recepční v zásadě gramatickými polskými větami něco vysvětlovat místo mě. Recepční jí na to však s upřímnou lítostí polsky odpověděla, že česky bohužel vůbec nerozumí a že bude lepší, když na ni budu mluvit polsky... Další podobnou situaci znám z vyprávění. Kolega zvyklý číst stejně jako zmíněná kolegyně polsky psanou odbornou literaturu a stejně jako ona často jezdící do Polska zůstal při dovolené na Mazurských jezerech jednoho večera u ohně sám s neznámým Polákem, dali se spolu do řeči a kolega na něj zkusil mluvit polsky. Fungovalo to skvěle. Když se ale oba pozdě v noci rozcáhli, ukončil jeho nový kamarád celý rozhovor slovy: „To je perfektní, já mluvím polsky, ty česky, a tak krásně si rozumíme“...

Jako polonistovi se mi (zatím) naštěstí nic podobného nestalo, ale z vyprávění znám i jiné podobné situace. Kromě zřejmého obecného rozdílu mezi pasivní a aktivní znalostí cizího jazyka svědčí podobné situace i o něčem jiném – konkrétně o velké, ale podceňované důležitosti jeho správné výslovnosti. Oba uvedené příklady ukazují tuto důležitost ve dvou dost extrémních polohách, a proto zvláště přesvědčivě.

První situace svědčí o tom, že dostatečně nepolská výslovnost jinak v podstatě správných polských vět může způsobit, že jim lingvisticky neškolení polští rodilí mluvčí i přes zmíněnou blízkou příbuznost obou jazyků vůbec neporozumí. Druhá situace, při níž polský komunikační partner v zásadě správným polským větám vyslovovaným s nepolskou výslovností sice rozuměl, ale neidentifikoval je jako polské, je ještě pozoruhodnější. Svědčí o tom, že posluchač může významu nesprávně vyslovených vět sice porozumět, a přesto je nemusí rozpoznat jako věty svého vlastního mateřského jazyka.

Martin BENEŠ

Autor pracuje v Ústavu pro jazyk český AV ČR.

U knihovny s Petrem Bílkem

Amélie Nothombová: Životopis hladu
(Mladá fronta 2012/ překlad Lucie Šavlíková)

Ta knížka není tak hrozná, jak vypadá. Laděním obálky se patrně snaží oslovit čtenáře, kteří obvykle sahají po tzv. literatuře pro ženy. Text frankofonní belgické autorky se však nevylihnul zrovna v tomto hnízdě. Nepřináší ucelený romantický příběh, jde spíš o autobiografický intimní cestopis od Japonska přes Čínu, Laos a Bangladéš až po New York. Nothombová se obrací na lidi, kteří bez slovníku cizích slov vědí, co znamenají termíny potomanie, haruspex nebo litotes. Jde o třetí její knihu přeloženou do češtiny, což signalizuje, že si své publikum u nás našla. Vzhledem k tomu, že je jí teprve pětadvacet, dá se předpokládat, že její produkce tu s námi bude ještě dlouho.

Svatava Antošová: Skoby. Punkt Memory
(Hodek Milan 2012)

Kyberpunková rapová blogerka. „... jestli vzdělanej seš jako já, oblečeš si neprůstřelnou plášť & pod něj sapík voe ukryješ, v pravej čas ho kwikli vytáhneš, zástup zmrdu bionických s nim sofistikovaně prohrábneš, prostě takovej menší trénink, něco jako před zprávami fleš, vo tom už kdysi dávno pyčo snil v mezopotámii gilgameš...“ Depřivovaná Dolfi žije s bráchou v Potkánku poté, co fotr zabil matku, a bombarduje „starou plyšáckou kurwu svěť“. Křeč paralelního jazykového vesmíru, třaskavý koktejl, který ale postupem čety zevšední. „... upanišady v pušapce užkrčený toplessky, v herna music bar night klubu dáme si spolu, kámo, krwelačnej drink & brčkem v dějinách světa namočenym budeme klikat na ten správnej link...“ Agresivita, po které následuje už jedině šilenství.

Milan Kundera: Jakub a jeho pán. Pocta Denisi Diderotovi
(Městské divadlo Brno 2012)

Program k říjnové premiéře hry sestavil dramaturg Jiří Závěš. Divák dostává do rukou dvoustránkovou brožuru plnou inteligentního čtení, zajímavých fotografických dokumentů a hlavně kreseb Milana Kundery včetně jeho vlastních návrhů obálek řady spisů ve vydavatelství Faber and Faber ve Velké Británii. Málokdy je vidět srovnatelná invence a péče o autora i publikum. Tohle Kunderu do kapsy je užitečné mít stále u sebe a třeba při cestě tramvaj otevřít a uzobávat. Zábavnějšího spolucestujícího v životě nenajdete.

jazykové zákampí

FOTO: MICHAEL STAVEV